

ASIA**Päätöksen antaminen tietopyyntöön****KANTELU**

Kantelijat arvostelevat oikeuskanslerille 27.6.2019 osoittamassaan kantelussa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) menettelyä heidän asiakirja- ja tietopyyntönsä käsittelyssä. Kantelun mukaan Valvira ei ole vastannut heidän pyyntöönsä eikä antanut asiassa valituskelpoista päätöstä.

SELVITYS

Valvira on antanut 27.9.2019 päivätyn selvityksen.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet 30.10.2019 päivätyn vastineen.

RATKAISU**Arviointi**

Valvira on todennut selvityksessään, että kantelijat pyysivät 24.2.2019 Valviralta tietoa siitä, miksi terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnan varajäsen oli ilmoittanut olevansa esteellinen osallistumaan erään ammatinharjoittamista koskevan asian käsittelemiseen. Valvontalautakunnan sihteerinä toimiva Valviran lakimies oli vastannut kantelijoiden tiedusteluun sähköpostitse. Kantelun mukaan mainittu selvityksessä tarkoitettu vastaus oli lähetetty 5.3.2019.

Valviran selvityksen mukaan edellä mainittu valvontalautakunnan varajäsen oli ilmoittanut Valviralle esteellisyydestään ennen valvontalautakunnan kokousta eikä asiaa ollut käsitelty lautakunnan kokouksessa. Sen vuoksi esteellisyydestä ei ole merkintöjä lautakunnan kokousta koskevassa pöytäkirjassa. Selvityksen mukaan kantelijoille ei annettu valituskelpoista päätöstä heidän tietopyyntöönsä, koska Valviralla ei ole kantelijoiden pyytämää tietoa.

Kantelunsa mukaan kantelijat uudistivat asiakirja-/tietopyyntönsä 30.3.2019. Kyseisessä pyynnössä kantelijat pyysivät ilmoittamaan syyn, mikäli heidän pyytämäänsä tietoa ei anneta sekä antamaan asiassa päätöksen. Valvirasta vastattiin pyyntöön 2.4.2019. Vastauksessa todettiin muun muassa, että asiassa ei ole kyse tiedon antamisesta kieltäytymisestä, koska pyydettyä tietoa tai asiakirjaa ei ole olemassa. Edelleen

vastauksessa todettiin, että tietoa tai asiakirjaa, jota ei ole olemassa, ei voida luovuttaa eikä sen antamisesta siten ole mahdollista kieltäytyäkään. Asiakirja- ja tietopyynnön käsittely oli vastauksen mukaan päätetty kyseisellä vastauksella.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 4 luvussa säädetään tiedon antamisesta asiakirjasta ja lukuun sisältyvässä 14 §:ssä asiakirjan antamisesta päättämisestä. Pykälän 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Pykälän 3 momentin mukaan jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Pykälän 4 momentissa säädetään määräajoista asiakirjapyyntöjen käsittelemiselle. Lähtökohtana on, että pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 33 §:ssä säädetään muutoksenhausta julkisuuslain mukaisiin päätöksiin.

Ylimmät laillisuusvalvojat ovat ratkaisukäytännössään (mm. OKV/68/1/2016, OKV/301/1/2016, OKV/1313/1/2015, EOA/1898/4/03) vakiintuneesti katsoneet, että asiakirja- ja tietopyyntöjen käsittelyssä on meneteltävä julkisuuslain 14 §:n mukaisesti niissäkin tapauksissa, kun viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa tai tietoa. Viranomaisen on siten aina kieltäytyessään asiakirjan tai tiedon antamisesta, riippumatta kieltäytymisen perusteesta, ilmoitettava asiakirjan tai tiedon pyytäjälle julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa mainituista seikoista ja tiedusteltava, haluaako pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Asiakirjan tai tiedon pyytäjälle on hänen niin halutessaan annettava muutoksenhakukelpoinen päätös.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita.

Käytettävissäni olevan selvityksen mukaan Valvira on julkisuuslain mukaisesti ja siinä säädetyssä määräajassa vastannut kantelijoiden asiakirja- ja tietopyyntöihin. Vastauksissaan kantelijoille Valvira ei kuitenkaan ole antanut julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaisesti tietoa mahdollisuudesta saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi eikä tiedustellut haluavatko kantelijat asiassa ratkaisun tai antanut asiaskirja-/tietopyyntöön ratkaisua, joten menettely ei tältä osin ole ollut lainmukaista.

Toimenpiteet

Kiinnitän Valviran huomiota julkisuuslain 14 §:n soveltamiseen asiakirja- ja tietopyyntöjen käsittelyssä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Marjo Mustonen